

Wat is Life Goals waard?

Op zoek naar de
meerwaarde van sport
voor een kwetsbare
doelgroep

**society
impact.**

Oktober 2019

In opdracht van

ZonMw

Colofon

Onderzoek en redactie: Society Impact 2019 | René van Hooren | Ads Koster | Imre Vellenga
Ontwerp: Store of Images | John Veenstra | Fotografie: Life Goals

SOCIETY IMPACT | WWW.SOCIETYIMPACT.NL

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Achtergrond	4
1.2 Het veranderingsmodel en leeswijzer	5
2. De Life Goals methode	6
2.1 Missie, visie en doelgroep	6
2.2 De methode	6
2.3 Werkzame bestanddelen	8
3. Veranderingen bij deelnemers	13
3.1 Veranderingen op de Life Goals gebieden	13
3.2 Ervaringen van deelnemers	13
3.3 Veranderingen in gebruik van zorg en voorzieningen	14
4. De (waarde van) de maatschappelijke effecten	15
4.1 Effecten en waarde voor stakeholders	15
4.2 Afweging kosten en baten	16
5. Conclusies en aanbevelingen	17

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In 2013 deed de eerste Social Impact Bond zijn intrede in Nederland. Een Social Impact Bond is een financieringsinstrument waarmee een ondernemer met een innovatieve aanpak voor een maatschappelijk probleem gefinancierd wordt op basis van de maatschappelijke besparingen die het realiseert. In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport deed Society Impact in samenwerking met EY in 2017 een verkenning naar de haalbaarheid van Social Impact Bonds voor sportinitiatieven, zogenaamde Sport Impact Bonds (SpIB).¹ Aanleiding hiervoor was de observatie door het ministerie dat steeds meer sportinitiatieven, zoals sportclubs, sportbonden of ondernemers of maatschappelijke organisaties waarbij sporten centraal staat, moeite hebben om aan voldoende financiering te komen. Dit terwijl deze initiatieven een belangrijke rol spelen in onze samenleving. In de eerste plaats voor deelnemers die door te sporten hun gezondheid op peil houden en sociale contacten onderhouden. Zoals uit de eerder genoemde verkenning blijkt zijn er daarnaast tal van effecten die het individu overstijgen. Zo leidt een betere gezondheid tot verminderd zorggebruik en daarmee een verlaging van kosten bij zorgverzekeraar en overheid, maar ook tot minder ziekteverzuim en hogere productiviteit op werk.²

Bij veel sportinitiatieven is het (gezamenlijk) sporten een doel op zich. Er zijn echter ook initiatieven waarbij sport wordt gebruikt als een middel voor het bereiken van een ander doel. Voorbeelden hiervan zijn OldStars waarbij *walking-football* een middel is om vereenzaming van ouderen tegen te gaan; de Diabetes Challenge van de Bas van de Goor Foundation, waarbij wandelen wordt ingezet om de kans op diabetes te verkleinen; en Hip Hop Grannies waarbij door dansvitaliteit de zelfredzaamheid van ouderen wordt vergroot. De in dit rapport beschreven organisatie Life Goals behoort ook tot deze categorie. Stichting Life Goals helpt mensen om via sport weer mee te doen in de maatschappij. Dit zijn mensen die om welke reden dan ook kwetsbaar zijn en op meerdere leefdomeinen (wonen, relaties, gezondheid, participatie, etc.) problemen hebben. Bijvoorbeeld: dak- en thuislozen, vluchtelingen, verslaafden, zwerfjongeren, tienermoeders, ex-gedetineerden of verwarde personen die in de maatschappelijke opvang zitten. Ze hebben met elkaar gemeen dat ze kwetsbaar zijn, maar wel meer grip op hun leven willen krijgen. Stichting Life Goals werkt samen met verschillende partners, zoals sportverenigingen, gemeenten en zorginstellingen, en kan dit werk doen dankzij financiële steun van gemeenten en fondsen.

In navolging van de verkenning naar de haalbaarheid van Sport Impact Bonds is op verzoek van ZonMw onderzocht of de aanpak van Stichting Life Goals zich leent voor het toepassen van dit financieringsinstrument. De leidende vraag in dit rapport is of de maatschappelijke baten in termen van effect op de deelnemers en de maatschappelijke besparingen de kosten overstijgen. In dit rapport verkennen we de kosten en maatschappelijke baten (cq. besparing op kosten) van Life Goals. Daarbij gaat het niet alleen om de waarde die uit te drukken is in euro's zoals de vermindering van kosten voor maatschappelijke opvang doordat deelnemers, die mede dankzij Life Goals, in staat zijn om zelfstandig een huishouden te voeren of om vermindering van uitkeringen omdat er deelnemers zijn die de stap naar werk zetten. Het gaat ook om de baten die het voor deelnemers zelf oplevert maar die niet uit te drukken zijn in geld: sociale contacten, ontspanning, en ontwikkeling van competenties zoals samenwerken.

¹ EY, Society Impact (2017) Onderzoek naar de haalbaarheid en toepasbaarheid van Sport Impact Bonds.

² Mulier Instituut, Rebel (2019) De Social Return on investment (SROI) van sport en bewegen.

1.2 Het veranderingsmodel en leeswijzer

Deze impactscan is gebaseerd op het veranderingsmodel van de Life Goals methode. Dit model geeft de relatie aan tussen de Life Goals methode die leidt tot persoonlijke ontwikkeling bij deelnemers en vermindering van afhankelijkheid van zorg en andere voorzieningen. Dit leidt weer tot maatschappelijke effecten bij diverse stakeholders (met name gemeenten en zorgverzekeraars).

Schematisch ziet dit er zo uit:

Beschrijving en onderbouwing Life Goals methode

Missie, visie en doelgroep (2.1) en methode (2.2)

Theoretische onderbouwing: werkzame bestanddelen (2.3)

Twee locaties onderzocht: verschil tussen Life Goals Maastricht en Amsterdam-Noord (2.4)

Persoonlijke ontwikkeling bij deelnemers

Ontwikkeling Life Goals gebieden bij deelnemers (3.1)

Ervaringen van deelnemers (3.2)

Ontwikkeling van beroep op zorg en voorzieningen, en maatschappelijke participatie (3.3)

Maatschappelijke effecten bij diverse stakeholders/afweging kosten en baten

De effecten en waardering daarvan voor diverse stakeholders in kaart gebracht (4.1)

Afweging kosten en baten (4.2)

We starten in hoofdstuk 2 met het beschrijven en onderbouwen van de Life Goals methode. Stichting Life Goals heeft de aanpak goed gedocumenteerd. Op basis van deze documenten, aangevuld met interviews van sportcoaches en deelnemers, door een methodieksessie met de coördinator en een maatschappelijk sportcoach, en door het bestuderen van wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van sport, hebben we de zogenoemde 'werkzame bestanddelen' geïdentificeerd. Van deze 'werkzame bestanddelen' weten we dat ze effectief zijn als ze gebruikt worden in een aanpak om het gedrag van mensen te beïnvloeden. We zoomen in op twee plekken waar Life Goals actief is: in Amsterdam-Noord en in Maastricht.

Hoofdstuk 3 gaat over de persoonlijke ontwikkeling van deelnemers. Zonder positieve persoonlijke ontwikkeling zijn maatschappelijke effecten niet mogelijk. Zie ook het veranderingsmodel hierboven. Life Goals brengt de persoonlijke ontwikkeling van deelnemers in kaart via het eigen monitoringssysteem. Deelnemers vullen met enige regelmaat een online vragenlijst in om de ontwikkeling op de 'Life Goals gebieden' in kaart te brengen. De gebieden zijn: respect, samenwerken, gezondheid, zelfvertrouwen, communicatie, positiviteit, doorzetten, sociale vaardigheden, emotionele stabiliteit. De verzamelde data zijn getoetst op significante ontwikkelingen ($t=1$ ten opzichte van $t=0$) op deze Life Goals gebieden. We hebben ook interviews met deelnemers gevoerd om meer zicht te krijgen op de betekenis die Life Goals voor hen heeft.

En verder hebben we de ontwikkeling wat betreft maatschappelijke participatie en het beroep dat deelnemers doen op zorg en andere voorzieningen (medicijngebruik, huisartsbezoek, maatschappelijke opvang, beroep op uitkering, etc) geïnventariseerd. Dat deden we op basis van interviews met begeleiders die dit voor deelnemers hebben benoemd voor twee momenten: bij de start van deelname aan Life Goals en de situatie op peildatum (december 2018).

In hoofdstuk 4 zetten we de effecten en de financiële en maatschappelijke waarde daarvan voor de stakeholders op een rij, en maken we de afweging tussen kosten en baten. De kosten zijn opgevraagd bij Stichting Life Goals, en op basis van desk research is de waarde van de baten bepaald.

Tot slot, in hoofdstuk 5, trekken we conclusies en doen we een aantal aanbevelingen aan Stichting Life Goals om de dataverzameling en onderbouwing van de maatschappelijke effecten te verbeteren.

2. De Life Goals methode

In dit hoofdstuk komen de missie, visie en doelgroep van Life Goals aan bod en gaan we in op de methode van Life Goals. We zien verschillen in de door ons onderzochte locaties (Maastricht en Amsterdam Noord). En ook de doelgroep is divers. Verder beantwoorden wij in dit hoofdstuk de vraag welke herkenbare werkzame ingrediënten ook door wetenschappelijke literatuur zijn onderbouwd. Daarmee onderzoeken we of er voldoende onderbouwing is voor de claim dat Life Goals effectief is en maatschappelijke baten genereert en kosten bespaart.

2.1 Missie, visie en doelgroep

De missie van Stichting Life Goals is als volgt omschreven: *"Stichting Life Goals Nederland wil bijdragen aan een samenleving waarin niemand buitenspel staat. Wij gebruiken de kracht van sport om mensen te inspireren weer mee te doen."*

De manier waarop Stichting Life Goals (de visie) dit doet: *"Stichting Life Goals Nederland ontwikkelt sportprogramma's om sociale doelen te realiseren. Binnen al onze programma's gebruiken wij de kernelementen uit de sport als metafoor voor het leven. Daarmee inspireren we mensen die het zelf (even) niet meer redden."*

Volgens Stichting Life Goals³ zijn deelnemers mensen:

- die dak- of thuisloos zijn;
- met chronisch psychische problemen;
- met een licht verstandelijke beperking;
- met psychosociale problemen;
- met opvoed- en opgroei problemen;
- die betrokken zijn geweest bij huiselijk geweld;
- die uitgestoten (dreigen te) worden wegens het etnische, religieuze, of seksuele oriëntatie;
- met een verslaving of verslavingsverleden;
- met meervoudige problematiek;
- die het tijdelijk niet alleen kunnen.

Op elke locatie waar Life Goals actief is zijn de betrokken organisaties, de aanpak en de doelgroep net even anders, aangepast aan de bestaande situatie. Wij hebben twee locaties nader bekeken: Life Goals in Maastricht en de inzet van Life Goals in Amsterdam Noord.

Bij Life Goals Maastricht zijn de deelnemers in twee groepen te onderscheiden. De eerste groep zijn (jonge) mannen die problemen hebben met wonen, verslaving (met name alcohol en blowen), sociale relaties, en langdurig werkloos zijn. Deze mensen zijn in beeld bij het Leger des Heils en doen in de meeste gevallen al twee tot zelfs vijf jaar mee met Life Goals. De tweede groep Maastrichtse deelnemers bestaat uit jongvolwassenen, en ook minderjarige, vluchtelingen. Hier zijn ook mensen bij die nog bezig zijn met de asiel-procedure en niet meer in aanmerking komen voor verblijf in een AZC.

In 2017 heeft het project Samen Sportief in Maastricht-Heuvelland een subsidie van het Oranje Fonds gekregen om vluchtelingen deel te laten nemen aan sportactiviteiten. Life Goals Maastricht begeleidt in dit project de vluchtelingen die willen voetballen. Deze deelnemers doen op de peildatum nog niet zo lang mee; ongeveer 9 maanden. Life Goals biedt deze groep een laagdrempelige toegang naar de Nederlandse samenleving, om kennis te maken met normen en waarden en gedragsregels. De deelnemers van Life Goals in Amsterdam-Noord zijn allen erkende vluchtelingen (statushouders) met een stabiele situatie, waarbij bijvoorbeeld huisvesting en dagbesteding (werk of opleiding) goed zijn ingevuld.

2.2 De methode

De aanpak van Stichting Life Goals steunt op vier pijlers:

1. De **Maatschappelijke Sportcoach** is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Life Goals programma zoals het opzetten en uitvoeren van de trainingen, het invullen van de Life Goals Monitor, het uitvoeren van de Life Goals Sessies en het begeleiden van het team op de Events. De maatschappelijke Sportcoach wordt in een vierdaagse cursus opgeleid.
2. De **Life Goals Monitor** brengt de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers in beeld aan de hand van het wekelijks invullen van scores na elke training en aan de hand van een uitgebreide vragenlijst die bij instroom (nulmeting) en vervolgens drie maal per jaar wordt afgenomen.
3. De **Life Goals Sessies** zijn bijeenkomsten waar deelnemers een brug slaan tussen hetgeen zij bij Life Goals meemaken en wat zij in hun dagelijks leven tegenkomen. Dit gebeurt aan de hand van een bespreking van zes kernwaarden (respect, samenwerken, communicatie,

³ Schaling, W., D. de Jager, H. Faber (red.), Cursus Maatschappelijk Sportcoach, Stichting Life Goals, Zeist, 2017.

vertrouwen, positiviteit en doorzetten). Op elke sessie wordt een kernwaarde besproken, er zijn zes sessies over kernwaarden en een afsluitende sessie.

4. De **Events** (de Life Goals festivals) worden landelijk vier maal per jaar georganiseerd om deelnemers van alle programma's in Nederland samen een sportdag te laten beleven bestaande uit een straatvoetbaltoernooi, sportclinics, workshops, muziek-, theater-, culinaire evenementen, et cetera.

Jaarlijks sporten ongeveer 3.500 mensen via Life Goals. Dit doen zij bij sportverenigingen die, in samenwerking met Life Goals, een lokaal Life Goals programma opstarten. Dit is mogelijk door de inzet van Life Goals-coördinatoren die lokale samenwerkingspartners en projecten aansturen, en maatschappelijke sportcoaches die deelnemers coachen op sportief gebied en persoonlijke ontwikkeling. Hierbij worden Life Goals-sessies georganiseerd waarbij deelnemers leren kernwaarden uit de sport toe te passen in hun dagelijks leven. Vier keer per jaar komen alle deelnemers bijeen op het Life Goals Festival waarop teams uit verschillende steden elkaar ontmoeten en samen sporten. De impact van de activiteiten wordt gemonitord door een zelf ontwikkeld monitoringsprogramma.

Life Goals wil een laagdrempelige en veilige omgeving bieden waar deelnemers plezier kunnen beleven en waar zij niet alleen oefenen in het voetballen maar vooral te werken aan persoonlijke ontwikkeling, leren om (weer) contact te leggen met anderen en leren vertrouwen in zichzelf te krijgen. Vanuit dat zelfvertrouwen kunnen zij stappen zetten om meer aan de samenleving deel te nemen. Life Goals is in zekere zin een afspiegeling van de samenleving: heel divers, met regels en afspraken die je met elkaar maakt en die je samen nakomt. Daarmee is Life Goals normerend: deelnemers wordt duidelijk gemaakt wat geaccepteerd gedrag is en wat niet, en worden daar ook actief op aangesproken. In deze 'samenleving in het klein' doen de deelnemers leerervaringen op die zij kunnen gebruiken in de 'samenleving in het groot'.

De intake wordt door de Maatschappelijke Sportcoach gedaan. Hij zorgt er ook voor dat de nulmeting wordt ingevuld. In Maastricht wordt ervoor gekozen om de aspirant-deelnemer eerst gewoon te laten meedoen. Door eerst actief te zijn, is de deelnemer los gekomen en voelt hij zich prettiger, waardoor de intake soepeler verloopt.

In Maastricht kunnen alle kwetsbare personen meedoen. Er worden op voorhand geen restricties gesteld. Pas als na een paar keer meedoen blijkt dat een deelnemer ongeschikt is, kan de deelname beëindigd worden. Dit is tot nu toe maar een enkele keer gebeurd. Voorbeelden van ongeschikt zijn hebben betrekking op agressief gedrag, zwaar middelen- gebruik en zware psychiatrische stoornissen en dan alleen als het gedrag zodanig is dat dit niet door de coach kan worden gehanteerd. Of als ze een gevaar voor zichzelf of anderen zijn of kunnen worden (zowel fysiek als ook sociaal-emotioneel). In Amsterdam-Noord is Life Goals specifiek bedoeld voor erkende vluchtelingen en daar is de groep minder divers dan in Maastricht.

In Maastricht wordt een 'light' versie van Life Goals uitgevoerd voor deelnemers die, verwezen via het Leger des Heils, willen voetballen. Deze versie is 'light' omdat Life Goals Maastricht drie van de vier methodische pijlers gebruikt waarop Life Goals is gebaseerd: De Maatschappelijke Sportcoach, de Life Goals Monitor en de Life Goals Events. De vierde methodische pijler, de Life Goals Sessies wordt in Maastricht niet toegepast. Dat wil echter niet zeggen dat deelnemers niet aangesproken worden op hun gedrag; integendeel. Zo is de verplichte voertaal Nederlands, dienen deelnemers respectvol over elkaar en andere mensen te spreken en onsportief of agressief gedrag wordt niet geaccepteerd. In Amsterdam Noord voert Life Goals de sessies wél uit, en ook tijdens trainingen worden deelnemers aangesproken op hun gedrag.

Waarom voert Life Goals Maastricht geen Life Goals Sessies uit? De Life Goals Sessies plaatsen de Maatschappelijke Sportcoach in zekere mate in de rol van hulpverlener - en de deelnemer bijgevolg in de rol van hulpvrager. Life Goals Maastricht wil een laagdrempelige voorziening zijn waar de Maatschappelijke Sportcoach zich nadrukkelijk niet als hulpverlener opstelt. Hierdoor kunnen de coaches een vertrouwensband krijgen met deelnemers die normaliter het contact met hulpverleners mijden. Life Goals Maastricht signaleert daarnaast dat deelnemers die wel hulpverlenerscontacten hebben, zaken met de Maatschappelijke Sportcoach bespreken die zij bij de hulpverleners niet durven, willen of kunnen bespreken. In Amsterdam-Noord worden wél sessies uitgevoerd, maar hier gaat het ook om een andere doelgroep die een minder complexe en zware problematiek kent.

De coördinator en Maatschappelijke Sportcoach in Maastricht zeggen hierover: *'Wij zeggen niet wat zij moeten doen, maar geven wel advies. Daardoor voelen zij zich niet in de rol geplaatst van hulpvrager en behouden zij een gevoel van zelfrespect: dat zij het zelf oplossen, met onze steun. Dat geeft weer een goed zelfbeeld. Daarnaast: Wij bieden hen een structuur en duidelijkheid. Twee maal per week binnen een overzichtelijke context van het voetbal leren zij te socialiseren en gedrag bij te stellen.'*

De Life Goals sessies zijn bedoeld om deelnemers in staat te stellen om hetgeen zij leren tijdens de trainingen en wedstrijden te vertalen naar hun dagelijkse leven. Het gaat dan met name om de transfer van de kernwaarden (respect, samenwerken, communicatie, vertrouwen, positiviteit, doorzetten en gelijkwaardigheid). Deze transfer van wat er op de training of wedstrijd gebeurt naar iemands dagelijks leven wordt in Maastricht na de training of wedstrijd gedaan, bijvoorbeeld door middel van gesprekjes in de bus. Dit maakt het spontaan en komt beter aan bij de deelnemers. Zij hebben immers al zo vaak 'belerende' gesprekken met zorg- en hulpverleners.

Een citaat uit de casusanalyse van een van de deelnemers illustreert dit: *'Hij liet wisselvallig gedrag zien zoals mobiel bellen op het veld, en had in het begin moeite met culturele verschillen, bijvoorbeeld de houding ten opzichte van vrouwen; hij wilde geen bal spelen naar een vrouwelijke coach. Hij liet zich niet daarop aanspreken ('boeit me niet'). We hebben daarop duidelijk gemaakt dat als hij geen respect wil tonen dan hij niet mee mag doen. Hij heeft toen zijn excuses aangeboden. Het is heel belangrijk dat je er heel kort bovenop zit zeker ook als voorbeeld naar de rest van de groep. Als die zien dat je zaken laat lopen, dan laten zij het er ook bij zitten.'*

In Maastricht voetballen twee teams van 12 deelnemers. Er wordt tweemaal per week getraind. Deelnemers vullen alleen de evaluaties zelf in. De maatschappelijke sportcoaches vullen na iedere training de monitor in. Life Goals Maastricht doet verder jaarlijks mee aan vier landelijke Life Goals toernooien en twee regionale toernooien. In Maastricht ligt het accent bij de coaching niet zozeer bij spel en techniek maar vooral op de ontwikkeling van menselijke kwaliteiten, respect voor elkaar en voor elkaars aandachtspunten. Deze invalshoek werpt z'n vruchten af: de Maastrichtse teams hebben meerdere malen de FairPlay Cup

gewonnen. In 2017 leidde dit tot een FairPlay reis naar Manchester.

Life Goals Maastricht werkt met ervaringsdeskundigen als Maatschappelijke Sportcoach. Hierdoor kunnen de coaches hun eigen ervaringen delen met de deelnemers en zich goed verplaatsen in de belevingswereld van de deelnemers. Dit heeft een positief effect op de vertrouwensband tussen deelnemers en coaches. Daarnaast levert de opleiding Maatschappelijk Sportcoach op deze wijze een opstap voor deelnemers die zich verder willen ontwikkelen en levert het concrete vrijwilligersplaatsen voor Maatschappelijke Sportcoaches. Life Goals in Amsterdam-Noord kent professionele sportcoaches die niet ervaringsdeskundig zijn.

2.3 Werkzame bestanddelen

In de vorige paragraaf hebben we beschreven hoe Life Goals in Maastricht en Amsterdam Noord werkt. Er zijn verschillende groepen deelnemers en verschillen in de aanpak maar de kern is hetzelfde: de deelnemers door middel van een leuke en sociaal veilige teamsport duidelijk maken wat algemeen maatschappelijk aanvaard gedrag is en hen de gelegenheid geven om zich binnen die context te ontwikkelen op een aantal competenties. In deze paragraaf gaan we in op wat er in de wetenschappelijke literatuur ter onderbouwing te vinden is voor de effectiviteit van Life Goals. Voldoende bewijslast voor de effectiviteit is van belang voor de onderbouwing en legitimering voor claims op de effecten van de methode en daarmee op maatschappelijke baten en besparingen.

Sport is effectief

Life Goals maakt gebruik van sport omdat het verschillende positieve effecten oplevert, zoals het vergroten van sociale vaardigheden en een sociaal netwerk; meer zelfvertrouwen en gedragsverandering; een betere lichamelijke gezondheid; en de stimulatie van cognitieve vaardigheden. Deze doelgroep heeft vaak geen toegang tot het reguliere sportaanbod terwijl juist voor deze doelgroep de effecten van belang zijn. Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de effecten van sport.⁴

⁴ Zie ondermeer: Boonstra en Hermens, De maatschappelijke waarde van sport. Een literatuurreview naar de inverdieneffecten van sport; Verwey-Jonker Instituut; september 2011. Maar ook: Baart de la Faille - Deutekom, M., de Reuver, Vervoorn, C., Dekkers, V.; De kracht van sport; Juli 2013. En verder zijn een groot aantal publicaties te vinden in de kennisbank van het Kenniscentrum sport. (<https://www.kenniscentrumsport.nl/kennisbank-sport-en-bewegen/>)

De Maatschappelijke Sportcoach zegt hierover:

'Een van de deelnemers heeft last van depressies en angststoornissen. De eerste twee jaar bij Life Goals ging het heel goed, hij deed zelfs de training voor sportcoach bij Life Goals, maar vorig jaar kreeg hij weer last van depressies en angst. Hij durfde niet meer mee te doen, maar uiteindelijk heeft hij gevraagd of hij toch mee mocht doen, maar dan niet als coach, maar als deelnemer. Naargelang hoe hij zich voelt doet hij mee of meldt zich af. Life Goals is het eerste dat hij oppakt als hij denkt dat hij zich iets beter voelt. En als het dan goed gaat op de training, dan durft hij daarna ook andere dingen te doen. De training is voor hem een soort testcase. Hij heeft op de training en wedstrijden soms last van angst, de coach helpt hem als hij angstig is en tot nu toe lukt het om hem bij trainingen en wedstrijden erbij te houden en te kalmeren als hij angstig is.'

Door sportprogramma's op maat te bieden waarin deelnemers in een veilige omgeving zichzelf kunnen zijn en van waaruit gewerkt kan worden aan persoonlijke ontwikkeling. Naar de positieve effecten van sport is (wetenschappelijk) onderzoek gedaan, maar nooit voor de specifieke groep deelnemers van Life Goals.

Peer-modeling

Peer-modeling is een leerprincipe uit de sociale leertheorie van Albert Bandura.⁵ Dit leerprincipe gaat ervan uit dat mensen geneigd zijn om sneller voorbeeldgedrag van anderen over te nemen als zij zich met hen kunnen identificeren. Een Maatschappelijke Sportcoach die - zoals in Maastricht - een ervaringsdeskundige is, zal vanwege dit principe sneller tot resultaten kunnen komen dan een coach waarmee deelnemers zich niet kunnen identificeren.

Positieve psychologie

Het gaat bij Life Goals in de eerste plaats om plezier te ervaren in het voetbal en in het sporten in teamverband. Deelnemers ontdekken een 'vonkje' bij zichzelf, een positief gevoel waardoor zij zich ook positiever gaan gedragen. Verder zijn de kernwaarden (zie verder: krachtige leeromgeving) allemaal positief geformuleerde waarden. Een van deze waarden heet zelfs 'positiviteit'. Hiermee sluit Life Goals goed aan op de principes van de positieve psychologie. De positieve psychologie breekt met de traditie in de klinische psychologie om vooral stil te staan bij problemen

en problematisch gedrag.⁶ Problemen oplossen is geen garantie voor meer geluk of welbevinden. Om meer geluk te ervaren is het volgens de positieve psychologie nodig om probleemdenken om te zetten naar positief denken. De grondlegger van de positieve psychologie Martin Seligman hanteert daarbij drie uitgangspunten.⁷ Als eerste kijkt de positieve psychologie naar de positieve beleving of emoties van ervaringen. Als tweede kijkt de positieve psychologie naar positieve eigenschappen van mensen, namelijk naar hun krachten en hun deugden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om moed en doorzettingsvermogen. Als derde richt de positieve psychologie zich op positieve instituties en gemeenschappen en de invloed ervan op het menselijk leven.

De Maatschappelijke Sportcoach zegt hierover:

'We merken dat Life Goals helpt bij mensen met een psychische aandoening, niet zozeer omdat mensen daardoor 'genezen', maar veel meer omdat zij vanwege Life Goals een 'vonkje' bij zichzelf ontdekken waardoor zij een positief gevoel over zichzelf krijgen. Dit positieve gevoel werkt dan versterkend bij de hulp- en zorgverlening die mensen krijgen. Op deze manier zorgt Life Goals ervoor dat ondersteuning in hulp- en zorgverlening beter aanslaat, effectiever is of minder nodig is. Bijvoorbeeld dat mensen minder naar de huisarts gaan, minder gaan drinken, meer open staan voor hulp, beter met afspraken omgaan, et cetera.'

De focus ligt dus op de kracht en de mogelijkheden van de deelnemer in plaats van op diens problemen en beperkingen. En het gaat om het aanleren van nieuwe positieve gedragingen. De positieve benadering heeft ook betrekking op de manier van omgaan met de deelnemers. In "Wat werkt nu werkelijk?" concluderen de auteurs dat de 'zachte aanpak' werkt: inspelen op eigen motivatie, empowerment, empathie, advies en ondersteuning zijn succesfactoren. Men is eensgezind in de afwijzing van bootcamps, afschrikkingsmethoden en survivaltochten, deze blijken over het algemeen niet te werken.⁸

Krachtige leeromgeving

Deelnemers ontwikkelen vaardigheden en oefenen - vaak zonder dat zij zich hiervan expliciet bewust zijn - met nieuw gedrag doordat zij in een omgeving verkeren die hen daartoe uitdaagt. Cognitieve verbeteringen zoals bewustwording, zelfinzicht, het verwerven van een positief zelfbeeld

⁵ Turner, J., & J. Sheperd (1999). A Method in search of a theory: peer education and health promotion, Health Educational Research, Volume 14, Issue 2, p. 235-247.

⁶ Bormans, L., Luyten, P., Leijssen, M., Dezutter, J., Casalin, S., & Meerbergen, F. (2014). Veel Geluk. Het grote geluksonderzoek. Tilt: Lannoo.

⁷ Seligman, M.E.P. (2002). gelukkig zijn kun je leren. Utrecht: Het Spectrum B.V.

⁸ Uitermark, J., A.J. Gielen & M. Ham, Wat werkt nu werkelijk?, politiek en praktijk van sociale interventies, Van Genneep, Amsterdam 2012.

en zelfvertrouwen worden bewerkstelligd door concrete ervaringen en processen in het team, door de interactie met de Maatschappelijke Sportcoach en/of door ervaringen op het voetbalveld.

In het onderwijs wordt het sociaalconstructivisme gebruikt als een moderne leertheorie die ervan uitgaat dat het verwerven van kennis en vaardigheden niet zozeer het gevolg is van een directe overdracht van kennis door de docent, maar eerder het resultaat is van activiteiten van de leerlingen zelf. Het sociaalconstructivisme noemt een zogenoemde 'krachtige leeromgeving' als belangrijke voorwaarde om op deze manier te kunnen leren.⁹ Een krachtige leeromgeving is een leeromgeving die zoveel mogelijk leermomenten aanbiedt die in overeenstemming zijn met de concrete en actuele leefsituatie van de deelnemer. Life Goals Maastricht biedt een dergelijke leeromgeving.

Vergroten van self-efficacy

Self-efficacy is het vertrouwen in eigen kunnen om een taak te vervullen of om te kunnen gaan met uitdagingen die het leven stelt.¹⁰ Bij veel deelnemers is het geloof in eigen mogelijkheden en talenten verminderd door negatieve ervaringen. Men mist het zelfvertrouwen om naar eigen inzicht te handelen. Eén van de dingen die de Maatschappelijke Sportcoach doet om iemands zelfvertrouwen te stimuleren is het geven van opdrachtjes waarbij de deelnemer anderen vertelt wat ze moeten doen.

De Maatschappelijke Sportcoach:

'Een van de deelnemers heeft een licht verstandelijke beperking en een negatief zelfbeeld. Hij durfde zich in het begin niet te uiten, maar is zich aan het ontwikkelen. Hij is assertiever en socialer geworden. We hebben hem daarin geholpen door hem taakjes te geven waarin hij anderen moest zeggen wat ze moesten doen. Daar heeft hij zelfvertrouwen van gekregen.'

Dit zijn eenvoudige taken die de deelnemer spannend vindt maar wel haalbaar zijn. Als dit goed gaat kan de deelnemer meer verantwoordelijkheden krijgen. Het doel van deze strategie is om de deelnemers successen te laten ervaren over zaken waarover men zich onzeker voelt. Deelnemers ervaren dat ze iets hebben overwonnen waardoor het geloof in eigen kunnen groeit.

Sociale bekrachtiging

Positieve sociale bekrachtiging is een belangrijke vorm van operante conditionering, die in de vorm van complimenten geven en ontvangen veel gebruikt wordt in Goldsteintrainingen.¹¹ In Life Goals Maastricht wordt het toegepast om self-efficacy van deelnemers te vergoten en om aangeleerd gedrag te laten beklijven. Het effect van de bekrachtiging wordt groter als de bekrachtiging door 'gelijken' (zie: peer-modeling) wordt gegeven.

De Maatschappelijke Sportcoach:

'Ervaren van emoties bij Life Goals is heel belangrijk voor hem. Hij heeft moeite om emoties te verwerken en bij trainingen en wedstrijden zijn er veel emoties (scoren, spanning, teleurstelling, blijdschap, etc.). Dat is voor hem een goede leerschool. Andere deelnemers helpen hem door hem te accepteren zoals hij is en zoals hij zich voelt. Iedereen heeft wel iets en dat weten zij ook van elkaar. Dus als hij zich niet goed voelt en niet wil meedoen wordt er gereageerd met 'maakt niet uit, kom maar gewoon voetballen' en als hij meedoet bemoedigen ze hem extra door bijvoorbeeld 'goeie bal Sjaak!' te roepen. Dan zie je hem een beetje opbloeien.'

Laagdrempeligheid

Belangrijk is dat (potentiële) deelnemers geen drempels ervaren als zij willen meedoen, dat zij zich thuis voelen en dat er een gemoedelijke sfeer is waarbij men zich veilig voelt. Veiligheid wordt gezien als een belangrijke voorwaarde voor het leerproces: alleen in een veilige situatie durven mensen open te staan voor nieuwe zaken.

De Maatschappelijke Sportcoach:

'Jouw opstelling als coach is daarbij heel belangrijk. Dat je bewust een cultuur creëert waarin iedereen er mag zijn en mag groeien en ook kwetsbaar mag zijn.'

⁹ Dochy, F., L. Heylen, H. van de Mosselaer (2000). Coöperatief leren in een krachtige leeromgeving. Leuven: Acco

¹⁰ Bandura, A. (1994). Self-efficacy. Encyclopedia of human behavior (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press.

¹¹ Zie: www.goldstein.nl/de-goldstein-methode

Werken aan sociale cohesie en socialisatie

De samenstelling van de teams is sociaal en cultureel (zeer) divers. De Life Goals kernwaarden zijn erop gericht dat er een gemeenschappelijke cultuur ontstaat van respect, acceptatie en samenwerken. De Maatschappelijke Sportcoaches sturen hier nadrukkelijk op. Het blijkt dan ook dat deelnemers met vooroordelen tegenover bijvoorbeeld vluchtelingen na verloop van tijd hun vooroordelen loslaten omdat zij in de praktijk ervaren dat de 'anderen' helemaal niet zo anders zijn.

De Maatschappelijke Sportcoach:

'Life Goals is heel laagdrempelig, mensen durven makkelijk mee te doen met een potje voetballen. Maar Life Goals is ook een afspiegeling van onze samenleving, heel divers en met regels en afspraken waar je je aan moet houden. En met regels en gewoonten hoe je je tegenover elkaar gedraagt. Ze moeten ook Nederlands met elkaar praten bij ons. Het is voor hen een hele veilige omgeving om daarmee te oefenen. Elders zijn vluchtelingen geneigd elkaar op te zoeken, geen Nederlands te spreken en zich te isoleren van de Nederlandse samenleving. Dat is dus de kracht van Life Goals voor alle migranten die meedoen: dat zij door Life Goals gaan ombuigen naar de Nederlandse samenleving, waardoor de weg naar meer participatie en werk makkelijker wordt.'

Vluchtelingen die meedoen zijn vaak jonge jongens die door Life Goals structuur vinden in hun vrijetijdsbesteding. Ook kunnen zij op een laagdrempelige manier toegang krijgen tot de Nederlandse samenleving, en leren ze normen, waarden en gedragsregels kennen. Op de trainingen speelt socialisatie van deze jongens een grote rol: zij leren om te gaan met de Nederlandse manieren ten aanzien van bijvoorbeeld regels, autoriteit en vrouwen. Zij worden geholpen bij het overbruggen van culturele verschillen.

De missie van Stichting Life Goals is
als volgt omschreven:

**"Stichting Life Goals Nederland wil bijdragen
aan een samenleving waarin niemand buiten-
spel staat. Wij gebruiken de kracht van sport
om mensen te inspireren weer mee te doen."**

3. Veranderingen bij deelnemers

Dit hoofdstuk gaat over de persoonlijke ontwikkeling van deelnemers op de Life Goals gebieden en over veranderingen wat betreft maatschappelijke participatie en het beroep op zorg en voorzieningen. Er komen ook deelnemers aan het woord: ze vertellen over hun ervaringen met Life Goals.

3.1 Veranderingen op de Life Goals gebieden

Stichting Life Goals heeft een monitoringssysteem ontwikkeld waarmee de ontwikkeling van deelnemers middels vragenlijsten kunnen worden bijgehouden. De groei en ontwikkeling van deelnemers wordt gevolgd op de volgende 'gebieden': respect, samenwerken, leefstijl/gezondheid, (zelf)vertrouwen, communicatievaardigheden, doorzetten, positiviteit, sociale vaardigheden en netwerk en emotionele stabiliteit.

Een steekproef onder 89 deelnemers, uitgevoerd door Wageningen University & Research wijst uit dat op alle gebieden verbeteringen over de tijd te zien zijn. Deze verbeteringen zijn onafhankelijk van leeftijd en geslacht. Er is wel één uitzondering: deelnemers aan de Dutch Street Cup laten op zelfredzaamheid een significante verbetering zien wat betreft zelfredzaamheid, maar deelnemers aan alléén de wekelijkse trainingen niet. En ook op gezondheid zijn bij deelnemers over een kortere periode verbeteringen te zien. De onderzoekers plaatsen wel een kanttekening. Namelijk dat geen definitieve conclusies kunnen worden getrokken wat betreft de effecten van Life Goals omdat er geen controlegroep is betrokken en de dataverzameling is gebaseerd op zelfrapportage.¹²

Verder zijn in het kader van de ontwikkeling van voorliggende impactscan ook bij de deelnemers in Amsterdam-Noord effectmetingen uitgevoerd aan de hand van de scores die deelnemers in een voor- en vervolgmeting hebben ingevuld. We baseren ons op de gemiddelde scores op de verschillende gebieden. In totaal 8 deelnemers hebben de voor- en nameting ingevuld. De tabel laat zien dat de deelnemers op bijna alle gebieden een lichte stijging vertonen. Een significante stijging wordt gerealiseerd op de gebieden Respect, Positiviteit, Doorzetten en Emotionele Stabiliteit (geel gearceerd in de tabel).

Tabel 1: analyse scores voor- en nameting Life Goals monitor deelnemers Adam Noord

Gebieden	Voormeting	Nameting	Vershil	P-waarde
RESPECT	4,00	4,50	0,50	0,018*
SAMENWERKEN	4,08	4,35	0,27	0,051
GEZONDHEID	3,80	4,05	0,25	0,121
ZELFVERTROUWEN	3,65	3,64	- 0,01	0,473
COMMUNICATIE	4,06	4,56	0,50	0,270
POSITIVITEIT	3,03	3,22	0,19	0,019*
DOORZETTEN	3,95	4,55	0,60	0,007*
SOCIALE VAARDIGHEDEN	3,94	3,96	0,02	0,44
EMOTIONELE STABILITEIT	3,85	4,25	0,40	0,00*

* Significant volgens Paired Samples T-test, p-waarde (eenzijdig getoetst) < 0,05.

3.2 Ervaringen van deelnemers

Met vijf deelnemers aan Life Goals in Maastricht hebben we korte interviews afgenomen. Vier van de vijf deelnemers doen al langer dan twee jaar mee, één deelnemer zegt al vier jaar te voetballen bij Life Goals. Allen vinden het 'heel leuk' om mee te doen. Het is een leuke afleiding en een positieve omgeving die volgens een van de deelnemers 'afleiding geeft van het piekeren'. Life Goals helpt om gezonder te leven, om minder snel andere mensen te veroordelen en bij het maken van sociaal contact. Enkele citaten illustreren dit:

'Door Life Goals heb ik meer zelfvertrouwen gekregen, over hoe ik met andere mensen contact kan maken. Met hen lachen en zo. Eerst wist ik niet hoe dat moest.'

'Ik heb geleerd dat als je iemand ziet die zich een beetje anders gedraagt je die niet meteen moet beoordelen. Dat deed ik vroeger wel.'

'Als je op het veld staat wil je met de anderen een doel bereiken. Daarom moet je samenwerken en discipline hoort daar ook bij. Dat je jezelf aan bepaalde regels moet houden. Als ik met meer mensen ergens aan begin, let ik op wat andere mensen zeggen, dat heb ik geleerd.'

'Ik was heel opgefokt en agressief. Ik heb geleerd om ermee om te gaan. Als ik erg agressief word dan loop ik nu weg van de situatie. Daar praat ik over met de coach na de training, hoe je daarmee omgaat.'

'Life Goals levert voor mij vooral persoonlijk contact op. Ik heb eigenlijk meer met de sportcoaches gepraat dan met m'n persoonlijk begeleider op het crisiscentrum. Hier kan

¹² Kirsten T. Verkooijen & Sabina Super, Leerstoelgroep Gezondheid en Maatschappij van Wageningen University & Research; Onderzoek naar de persoonlijke ontwikkeling van deelnemers aan sportprogramma's van Stichting Life Goals; Factsheet; geen datum.

ik als iets me dwarszit terecht bij de sportcoach zonder consequenties. (...) Je hebt niet het gevoel dat je veroordeeld wordt.'

3.3 Veranderingen in gebruik van zorg en voorzieningen

Samen met de coördinator en een Maatschappelijke Sportcoach hebben we de situatie van alle deelnemers in Maastricht en Amsterdam-Noord de bij het begin van deelname aan Life Goals vergeleken met de situatie op de peildatum (december 2018). Dat deden we aan de hand van een checklist met daarin aandacht voor de situatie wat betreft wonen, dagbesteding en inkomen, gezondheid, en gebruik zorg en voorzieningen (bezoek huisarts, medische zorg zoals GGZ, medicijngebruik, uitkering, etc). We hebben ook, waar relevant, gekeken naar het ontwikkelproces van deelnemers. Sommige deelnemers hebben duidelijk stappen gezet in de omgang met andere deelnemers en de coaches, soms is er ook vooruitgang geboekt wat betreft maatschappelijke participatie. Maar er zijn ook uitzonderingen zoals een deelnemer die te maken kreeg met een psychose en die nu is opgenomen in een GGZ-instelling.

Analyse van de dossiers van de deelnemers in Amsterdam-Noord (10 deelnemers) en Maastricht (2 deelnemers), die als vluchteling naar Nederland zijn gekomen, laten, anders dan een ontwikkeling op de Life Goals gebieden, geen duidelijke ontwikkeling zien wat betreft gebruik van zorg en andere voorzieningen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met een situatie die qua huisvesting, dagbesteding, gezondheid etc. stabiel is (Amsterdam-Noord) maar ook met de relatief korte periode dat ze deelnemer zijn bij Life Goals (korter dan één jaar, Maastricht). Deze deelnemers laten we hierna buiten beschouwing.

In de volgende tabel is op een aantal aspecten te zien hoe de situatie sinds het begin van deelname van Life Goals ten goede is veranderd voor de deelnemers. Een enkeling

heeft een betaalde baan gevonden, de maatschappelijke participatie is toegenomen, het beroep op daklozenopvang is tot nul gedaald en het beroep op enige vorm van zorg is sterk afgenomen.

Tabel 2: ontwikkeling deelnemers Maastricht

Ontwikkeling deelnemers. (Aantal: 12)	Aantal begin	Aantal peildatum
Werkloos (geen betaalde baan)	12	11
Geen enkele dagbesteding	6	2
Vrijwilligerswerk (vv. één wijong en één weekgeld)	1	3
Uitkering	11	9
Daklozenopvang	8	0
Frequent beroep op huisarts, GGZ en/of medicijnen	10	2

4. De (waarde van) de maatschappelijke effecten

De verandering in participatie en het beroep dat deelnemers doen op zorg en voorzieningen (zie paragraaf 3.3) heeft maatschappelijke effecten tot gevolg. In dit hoofdstuk inventariseren we de effecten per stakeholder en bepalen hiervan de financiële waarde. We richten ons op de groep deelnemers in Maastricht waarbij we wel een duidelijke verandering zien in het gebruik van zorg en voorzieningen en maatschappelijke participatie.

4.1 Effecten en waarde voor stakeholders

De belangrijkste stakeholder is de groep deelnemers. Een overzicht van de effecten die zij ervaren staan genoemd in onderstaande tabel. Zij ervaren een verbeterde gezondheid maar ook, dankzij Life Goals, een ontwikkeling op persoonlijk vlak door verbetering op de 'Life Goals gebieden'. Bovendien is sporten bij Life Goals een positieve ervaring op zichzelf. De toename van maatschappelijke participatie leidt tot een toename van inkomen (vanwege vrijwilligerswerk of betaalde baan).

Tabel 3: overzicht effecten en waarde voor stakeholder deelnemer (Maastricht)

Stakeholder: DEELNEMERS	
Effecten	Toelichting
Ontwikkeling op 'Life Goals gebieden' en gezondheid.	Beleefde waarde, niet incasseerbaar. Maar heeft wel indirect incasseerbare effecten tot gevolg, zoals afname zorgconsumptie.
Toename maatschappelijke participatie: vrijwilligerswerk	n=3 Waardering gebaseerd op vrijwilligersvergoeding van € 1.500 per persoon per jaar. € 4.500
Toename inkomen vanwege betaalde baan	n=1 Waardering gebaseerd op verschil tussen inkomen uit salaris en bijstandsuitkering, per jaar. Brutosalaris gebaseerd op 120% van minimumloon. ¹³ € 10.956
Toename inkomen vanwege betaalde baan	n=1 Waardering gebaseerd op verschil tussen weekgeld (€ 40,- van nog niet erkende vluchteling) en inkomen uit werk, per jaar. Brutosalaris gebaseerd op 120% van minimumloon (parttimefactor 0,8). ¹⁴ € 14.237
Totaal € 29.693	

De gemeente merkt, uitgedrukt in geldelijke waarde, het meest van de maatschappelijke effecten. Afname van het beroep dat deelnemers doen op maatschappelijke opvang, uitkering en woonbegeleiding leidt tot aanzienlijke besparingen op kosten. Zie de tabel hieronder. Daarna volgt een overzicht van de afname aan zorgkosten die neerslaan bij zorgverzekeraars.

Tabel 4: overzicht effecten en waarde voor stakeholder gemeente

Stakeholder: GEMEENTE	
Effecten	Toelichting
Verminderd beroep op maatschappelijke opvang (wonen):	n=8 Uitgangspunt is de kosten van een gemiddeld verblijf voor maatschappelijke opvang, per jaar: € 12.000. ¹⁵ € 96.000
Minder bijstandsuitkeringen vanwege uitstroom naar werk.	n=1 Gewaardeerd voor één jaar, op basis van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande van 21 jaar of ouder. We houden hier de indirecte kosten (organisatiekosten) buiten beschouwing. ¹⁶ € 12.300
Afname woonbegeleiding	n=1 In één geval is sprake van een minder intensieve woonbegeleiding. Inschatting afname kosten: € 50/etmaal. ¹⁷ Inschatting op basis van 365 etmalen per jaar. Totaal afname kosten per jaar: € 18.250
Totaal € 126.550	

Er is veel bewijs dat regelmatig sporten positieve effecten heeft op de gezondheid en ervoor zorgt dat mensen gezonder en ouder worden. Dat heeft besparingen op zorgkosten en verbetering van kwaliteit van leven tot gevolg. Er is onderzoek gedaan naar deze effecten en de waardering daarvan. Eén van de bevindingen is dat de contante waarde (huidige waardering van een toekomstig effect) van de besparing op zorgkosten van een 25-54 jarige gemiddeld € 1.500 tot € 6.000 is. We nemen dit effect en de waarde ervan niet mee in deze impactscan omdat het op basis van grote aantallen en voor de 'gemiddelde Nederlander' is berekend. Daarmee is het naar ons oordeel niet specifiek genoeg voor de deelnemer van Life Goals omdat zij een specifiek profiel hebben en danig afwijken van gemiddelden.

¹³ Bron: zie www.rijksoverheid.nl

¹⁴ Ibid

¹⁵ Bron: zie 'Maatschappelijke prijslijst' via www.effectencalculator.nl.

¹⁶ Bron hoogte bijstandsuitkering: via www.rijksoverheid.nl

¹⁷ Bron: zie 'Maatschappelijke prijslijst' via www.effectencalculator.nl.

¹⁸ W. Spit (Ecorys), De sociaaleconomische waarde van sport en bewegen, Rotterdam 10 augustus 2017, zie pagina's 8 e.v.

Tabel 5: overzicht effecten en waarde voor stakeholder zorgverzekeraar

Stakeholder: ZORGVERZEKERAAAR	
Effecten	Toelichting
Afname medicijngebruik	n=3 Deelnemers gebruiken geen of minder antidepressiva. Aanne: besparing € 250 per patiënt per jaar. ¹⁹
Afname beroep op GGZ-psychiaters	n=2 Sommige deelnemers doen minder vaak een beroep op de GGZ, afname van het aantal consults en voorkomen terugval. We gaan uit van afname 6 consulten per patiënt per jaar. € 95 per consult. ²⁰ € 1.140
Afname huisartsbezoek	n=7 Deelnemers doen regelmatig een beroep op de huisarts, vooral voor psychologische hulp (POH-GGZ). Aanne: afname van 4 consulten per deelnemer per jaar, € 25 per consult. ²¹ € 700
Totaal € 2.590	

4.2 Afweging kosten en baten

We gaan in deze paragraaf na of, alles afwegende, de maatschappelijke baten opwegen tegen de kosten van Life Goals. Wat is het maatschappelijk rendement van Life Goals?

Met de uitvoering van de Life Goals interventie zijn kosten gemoeid. Voor Life Goals Maastricht zijn de kosten op € 50.000 op jaarbasis. Dat levert besparingen op van in totaal € 155.833 waarbij vooral de gemeente profiteert (€ 126.550). Het grootste deel van de besparingen slaan dus neer bij de gemeente als investeerder, en Life Goals jaarlijks financiert. De stakeholder (de gemeente) investeert maar profiteert ook het meest.

Tabel 6: overzicht baten per stakeholder

Overzicht baten per STAKEHOLDER		
Stakeholder	Waarde	Percentage
Deelnemers	€ 26.693	17,1%
Gemeente	€ 126.550	81,2%
Zorgverzekeraar	€ 2.590	1,7%
Totaal	€ 155.833	100%

In hoeverre zijn de effecten en baten eigenlijk de verdienste van Life Goals? Met andere woorden: in hoeverre mogen we de outcomes toerekenen aan de sportactiviteiten? Want de situatie van deelnemers zou ook mogelijk kunnen verbeteren als ze niet zouden deelnemen (de zogenoemde 'dead weight') en bovendien is een deel waarschijnlijk toe te schrijven aan andere interventies of begeleiders en hulpverleners zoals de huisarts, een psycholoog, de begeleider van het Leger des Heils, etc. Het is onmogelijk om deze toerekeningsfactor objectief vast te stellen. We weten wel dat sport positieve effecten tot gevolg heeft, op basis van wetenschappelijk onderzoek, ervaringen van deelnemers, waarnemingen van Maatschappelijk Sportcoaches, en op basis van statistische analyse van de Life Goals monitor.

Bij een toerekeningfactor van 32% (dat wil zeggen dat 32% van de baten toegerekend mogen worden naar Life Goals) is er sprake van een break even situatie: de baten zijn precies even groot als de kosten. De 'return on investment ratio' (ROI) is dan precies gelijk aan '1'. Dat wil zeggen dat de opbrengsten net zo hoog zijn als de kosten. Als de toerekeningsfactor hoger is dan 32% is er sprake van positief rendement en is de return on investment ratio groter dan 1. is de toerekeningsfactor lager dan 1 is er sprake van negatief rendement en zijn de kosten hoger dan de baten. De ROI is dan lager dan 1. Zie ook tabel 7 waar we de kosten en baten voor de toerekeningsfactor van 32% laten zien, maar ook, ter illustratie, voor een toerekeningsfactor die hoger is dan 32% (ic. 37%) en een toerekeningsfactor die lager is dan 32% (ic. 27%).

Tabel 7: Baten vs. kosten bij verschillende toerekeningsfactoren

Toereke- ningsfactor	Kosten	Baten	ROI	Baten vs. kosten
32%	€ 50.000	€ 50.000	1	0: neutraal
37%	€ 50.000	€ 56.688	> 1	+ € 7.658: positief
27%	€ 50.000	€ 43.505	< 1	- € 7.925: negatief

¹⁹ Bron: via www.medicijnkosten.nl (Zorginstituut Nederland).

²⁰ Bron: 'Maatschappelijke prijslijst' via www.effectencalculator.nl.

²¹ Ibid.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit rapport is de haalbaarheid voor het sluiten van een Sport Impact Bond voor Life Goals onderzocht. Uit ons onderzoek blijkt dat er aanleiding is om aan te nemen dat Life Goals positieve effecten heeft op de persoonlijke ontwikkeling van deelnemers. Wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van sport, de werkzame elementen in de Life Goals methode, en de positieve ontwikkelingen die te zien zijn bij deelnemers leiden tot maatschappelijke effecten. De belangrijkste effecten voor de gemeente zijn: een verminderd beroep op maatschappelijke opvang; minder bijstandsuitkeringen; afname woonbegeleiding. De belangrijkste effecten die neerslaan bij de effecten zijn: Afname medicijngebruik, afname beroep op GGZ-psychiaters en afname van huisartsbezoek.

We hebben de effecten van Life Goals voor twee groepen deelnemers nader bekeken. De (erkende) vluchtelingen die meedoen aan Life Goals ervaren wel positieve effecten op de Life Goals gebieden, maar deze deelnemers verkeren in een stabiele situatie en kennen geen grote maatschappelijke uitdagingen. Met andere woorden er is geen sprake van duidelijke incasseerbare maatschappelijke effecten dankzij Life Goals. Een positieve impactscan waarbij de geldelijke baten hoger zijn dan de kosten is voor deze groep niet te maken.

Dat is anders voor de groep deelnemers die wél met meerdere uitdagingen te kampen heeft zoals het gemis aan een vaste duurzame woon- of verblijfplaats, verslaving, relationele problemen, agressieproblematiek, geen zinvolle dagbesteding, etc. Sport biedt deze mensen een veilige omgeving waar ze een leuke en positieve beleving hebben. Dat helpt om overeind te blijven, om te leren omgaan met anderen en om sociaal geaccepteerd gedrag te ontwikkelen. Life Goals is een steunnetwerk en normerend. Voor de groep deelnemers in Maastricht hebben we gekeken naar de ontwikkeling van deelnemers uit deze groep. Bij een toerekeningsfactor hoger dan 32% zijn de maatschappelijke baten hoger dan de kosten. Zoals in hoofdstuk 4 is beschreven komt dit voornamelijk door besparingen die bij de gemeente vallen doordat jongeren minder gebruik maken van maatschappelijke opvang en andere voorzieningen.

Life Goals helpt bij de ontwikkeling van competenties en biedt deelnemers steun en een veilige omgeving. Life Goals

biedt geen directe oplossing voor een woonprobleem of helpt mensen niet direct om de verslaving onder controle te krijgen, maar deelnemers voelen zich wel gesteund. Deelnemers zijn jarenlang actief bij Life Goals, soms wel 4 tot 5 jaar. Dit geeft aan dat er een langdurende behoefte is om mee te doen en steun te krijgen. Hierdoor kunnen we eigenlijk niet goed spreken van een interventie met duidelijke start- en einddatum, maar van een vangnet of -springplank die deelnemers helpt om hun situatie te verbeteren en de verbetering te bestendigen.

Stichting Life Goals heeft een maatschappelijk interessant en een voor de doelgroep aantrekkelijk aanbod. Er zijn aanwijzingen dat deze aanpak voor een bepaalde groep deelnemers maatschappelijke baten oplevert maar de bewijslast kan nog overtuigender door het verzamelen van meer en betere data. Ons onderzoek biedt aanknopingspunten dat Life Goals zich leent voor het afsluiten van een Sport Impact Bond.

Een volgende stap richting het sluiten van een Sport Impact Bond zou het uitvoeren van een pilot zijn.

1. Tijdens ons onderzoek bleek dat de Life Goals methode in de praktijk veel varianten kent, en niet altijd wordt uitgevoerd zoals beschreven. De doelgroep verschilt per locatie en de Life Goals monitor (dataverzameling) wordt niet overal (consequent) bijgehouden.
2. Monitor voor (een voldoende grote groep) deelnemers waarbij veel maatschappelijke winst valt te behalen (dak- en thuislozen) de situatie op meerdere leefgebieden (in ieder geval op dagbesteding en inkomen, beroep op zorg, wonen).
3. Meet regelmatig de ontwikkeling van soft skills van deelnemers (de Life Goals gebieden) en stuur daarop bij.
4. Om meer zicht te krijgen op de toerekeningsfactor van de Life Goals methode op de effecten is het raadzaam van te voren concrete doelen met deelnemers af te spreken en deze te meten. Daarnaast zal per deelnemer een overzicht verkregen dienen te worden van andere (professionele) hulp en ondersteuning die deelnemers ontvangen. Op deze wijze kan wanneer de doelen van de deelnemer behaald worden beter bepaalt worden welke factoren hierop van invloed waren en een beter onderbouwde schatting worden gemaakt van de toerekeningsfactor.

5. Spreek, als pilot, vooraf met financiers ambities af voor wat betreft de outcomes, zodanig dat de baten groter zijn dan de kosten (positief maatschappelijk rendement). Bijvoorbeeld wat betreft zelfstandig wonen, verhogen participatie, afnemen zorgconsumptie.
6. Versterk de samenwerking met andere partijen die deelnemers begeleiden en ondersteunen zodat de bijdrage van Life Goals een duidelijke samenhang krijgt met andere interventies en de attributie explicieter kan worden gemaakt.

FPRO

RESPECT

De Ruijterstraat 36 | 2518 AS Den Haag
www.societyimpact.nl